

Вероніка БОЙКО,

здобувач ступеня вищої освіти бакалавра навчально-наукового інституту №2 Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник:

кандидат юридичних наук, доцент,
професор кафедри поліцейського права
Національної академії внутрішніх справ

Яніна КВІТКА

ПРИЧИНИ ВИНИКНЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНОГО НАСИЛЬСТВА ВІДНОСНО ДІТЕЙ

Сьогодні психологічне насильство є серйозною та актуальною проблемою. Його вплив на дітей є шкідливим та тривалим й залишає по собі непоправні наслідки щодо подальшого життя. Розуміння причин і виявлення способів запобігання цьому виду насильства є важливою задачею для суспільства, сімей та фахівців, що працюють з дітьми та молоддю.

Метою даного дослідження є аналіз причин виникнення психологічного насильства по відношенню до дітей.

Проблема психотравмуючого досвіду та його впливу на подальше соціальне життя людини, зачіпає не тільки психологічне здоров'я самої дитини на певному етапі її життя, а й має віддалені наслідки пов'язані із її соціальною адаптацією і побудовою здорових стосунків із соціумом, визначає здатність адаптуватися до виникаючих викликів при регуляції своєї поведінки, зниження настороженості та зміни особистості в цілому [1, с. 35].

Психологічне насильство, залежить від культурних особливостей вираження емоцій, прийнятих паттернів спілкування в сім'ї і відношення до дітей. Воно є підґрунтям будь-якого насильства [2].

Домашнє насильство в Україні усе ще залишається латентним явищем, яке виходить на поверхню тільки тоді, коли приховувати проблему вже неможливо. Уявлення про те, що насильство має місце тільки в соціально неблагополучних сім'ях не відповідає дійсності: воно відбувається незалежно від класових, культурних, соціоекономічних аспектів.

Основні теорії насильства можна об'єднати в три групи: 1. Соціально-психологічний підхід наголошує на чинниках соціального навчання і ролях модельованих через досвід і засвоєних під впливом

сімейного виховання. 2. Соціокультурний підхід: концентрує увагу на впливі соціальних чинників і устрою, а також сімейних відносин на управління атмосферою насильства. 3. Міжособистісні теорії: розглядають в якості фактора насильства психологічні риси (агресивність, почуття провини, низька самооцінка) [3, с. 301].

Причинами виникнення домашнього насильства є: зниження життєвого рівня в умовах соціально-економічної кризи в суспільстві, нестача коштів; наркоманія, пияцтво; загальний низький рівень духовності, вихованості у сімейних стосунках; невдалий шлюб; пропаганда насильства на ТБ, в пресі, Інтернеті; зміна ролей чоловіка та жінки в родині; безробіття і страх втратити роботу; терпляче ставлення до насильства в суспільстві; економічна нерівноправність, залежність жінок в сім'ї; невпевненість у майбутньому, загальний настрій песимізму, які характерні для сучасного українського суспільства; подружня невірність; скрутні житлові умови; сексуальні проблеми тощо [4].

В психокорекційній роботі з дітьми, які зазнали насильство необхідно враховувати такі параметри: – насильство, яке з ними відбувалося, явне або приховане (враховується розуміння самою дитиною того, що з нею відбувається); – насильство, яке відбулося, або відбувається на даному етапі життя; – одноразове чи множинне; – місце (домашнє, місце перебування або навчання); – оточення (батьки, незнайомі люди, викладачі, однолітки). При формуванні методів та виборі психологічних підходів у роботі з дітьми, з якими відбулося, або відбувається насильство, необхідно також враховувати, що насильство над дитиною є багатомірним феноменом, який включає в себе деструктивне батьківське ставлення до дитини і впливає на формування у дитини ставлення до себе, як до жертви. Існує декілька факторів для формування в сім'ї ставлення до дитини, як до жертви, таких як: – соціально-економічні: безробіття батьків, погані квартирні умови, відсутність соціальної допомоги; – структурно-обумовлені: батьки-одинаки, багатодітні родини, прийомні діти, вітчим тощо; – психологічні або особистісно зумовлені: проблеми взаєморозуміння між батьками, негативне ставлення до дитини в цілому (у наслідок післяпологової депресії, небажана дитина тощо); емоційна виснаженість батьків; проблеми зі здоров'ям, низька розвиненість навичок батьківського спілкування; алкоголізм, наркоманія батьків. Важливим в роботі з дитиною, яка отримала психотравму в наслідок насильства над нею є те, що воно може виражатися у декількох формах [1, с. 36].

Виділяють наступні прояви психологічного насильства: погрози: кинути дитину; самогубства; заподіяти фізичної шкоди і т.п., використання привілеїв дорослих: поведження з дітьми як з рабами, підлеглими; поведження як із своєю власністю і т.п., ізоляція: контролювання доступу дитини до інших людей; контролювання перебування дитини у помешканні, заборона виходити з дому; контроль спілкування дитини з друзями, – залякування: навіювання страху за допомогою розповідей, інші види емоційного насильства: приниження; образи; створення постійних стресових ситуацій; постійні насмішки; непослідовність; брехня; використання дітей у конфліктах між батьками [2].

На нашу думку, психологічне насильство становить серйозну загрозу фізичному та психічному здоров'ю дітей. Ця проблема має багато причин, які включають некомпетентність батьків, соціальний тиск, економічну нестабільність, психічні проблеми батьків, відсутність освіти, культурні фактори та відсутність підтримки та ресурсів. Суспільство має приділяти більше уваги цій проблемі, сприяти освіті та психологічній підтримці для батьків і дітей, а також забезпечувати доступ до ресурсів для вирішення конфліктів в родинях.

Список використаних джерел

1. Бутко В.В. Психологічний аспект у роботі з дітьми, які стали жертвами насильства. *матеріали Міжнар. наук.-практ. конф.* (Київ, 3 черв. 2021 р.). URL: <https://elar.naiu.kiev.ua/server/api/core/bitstreams/15eb95ae-bbaa-4e66-bcdb-25ee81>.
2. Герасименко М.В. Психологічне насильство над дитиною: форми, наслідки. URL: <http://school43.dp.ua/psiholog/psixologichne-nasilstvo-nad-ditinyu>
3. Мамедова Е. Г. Основні теорії виникнення домашнього насильства. *Психологічні та педагогічні проблеми професійної освіти та патріотичного виховання персоналу системи МВС України*. Харків, 2019. URL: https://univd.edu.ua/general/publishing/konf/05_04_2019/pdf/96.pdf.
4. Деркач В. Г. Насильство над дитиною в сім'ї: як подолати. URL: https://molbuk.ua/vashe_zdorovya/p_zdorovya/81105-nasylstvo-nad-dytynoyu-v-simy-i-yak-podolaty.html